

TURKU

Brinkhallin kartano

Arkeologinen tutkimus
10.-28.5.2004

FT Kari Uotila ja Hannele Lehtonen
Turun yliopisto, SuVi-projekti
2004

Arkisto- ja rekisteritiedot

Tutkimuskohde:	Turku, Kakskerta, Brinkhallin kartano
Tutkimuksen aihe:	Arkeologinen kaivaus

Ajoitus:	1600-1900 -luku
Peruskartta:	104308
Peruskoordinaatit:	X= 1568630 Y= 6696040 Z= 25 m mpy
Maanomistaja:	Suomen kulttuuriperinnön säätiö
Tutkimuslaitos:	Turun yliopisto / SuVi-projekti
Kenttätöyönjohtaja:	FT Kari Uotila
Kenttätöaika:	10.-28.5.2004
Tutkitun alueen laajuus:	Neljä aluetta, yhteensä noin 31 m2
Tutkimuskustantaja:	Suomen kulttuuriperinnön säätiö, von Bonsdorffien sukusäätiö
Löydöt:	KM 2004070:1-110
Löytöjen säilytyspaikka:	Kansallismuseon kokoelmat, historiallisen ajan kokoelmat
Mustavalkonegatiivit:	MV 125522:1-91
Diakuvat:	DIA 125523:1-8
Kirjallisuutta:	Dahl & Gardberg 1989. Finländska herrgårdar. Gardberg, C.J. 2002. Kivestä ja puusta. Suomen linnoja, kartanoita ja kirkkoja. Jutikkala & Nikander , 1941. Suomen kartanot ja suurtilat 2.
Kaivauskertomuksen sivumäärä:	15 + 11 karttaa
Liitteet:	1. Karttaluettelo 2. Rakenne- ja kerroskuvaukset 3. Mustavalkonegatiivit 4. Diakuvat 5. Digikuvat 6. Löytöluettelo 7. Näytteet
Alkuperäisen kaivauskertomuksen säilytyspaikka:	Museovirasto, Rakennushistorian osasto, Helsinki

Tiivistelmä

Brinkhallin kartanossa suoritettiin arkeologisia kaivauksia 10.-28.5.2004 välisenä aikana. Tutkimukset keskittyivät kartanon varhaisimman rakennuksen ns. kavaljeerisiiven ympärille, jonne avattiin neljä aluetta. Tarkoituksena oli löytää kartanon varhaisimman vaiheen käyttö- ja / tai purkukerrokset. Alue 1 sijaitsi kavaljeerisiiven eteläseinän vieressä, jonne vuonna 2003 kaivettiin koekuoppa. Alueesta 1 tarkoituksena oli tutkia mahdollisia alkuperäisiä kulttuurikerroksia, mutta myös kiviseinän perustusten kuntoa. Alue 2 avattiin kavaljeerisiiven länsipuolen puutarhaan viettävään rinteeseen ja alue 3 itäseinän viereen sisääntulon pohjoispuolelle. Alue 4 sijaitsi kavaljeerisiiven kellarissa eteläpuolimmaisesta huoneesta lounaisnurkassa. Alueiden kerrokset olivat sekoittuneita lukuun ottamatta aivan alimpia tummia kulttuurikerroksia ennen luonnollisia moreeni- tai savikerroksia. Turkittujen alueiden löytöaineisto oli pääosaltaan ns. massalöytöjä.

Peruskarttaote

Sisällysluettelo:

1. Johdanto	1
2. Historialliset taustatiedot	2
3. Tutkimusmenetelmät	3
4. Tutkitut alueet ja niiden kerros- ja rakennehavainnot	4
4.1. Alue 1	4
4.2. Alue 2	5
4.3. Alue 3	6
4.4. Alue 4	6
5. Esinelöydöt	7
6.1. Alueen 1 esinelöydöt	7
6.2. Alueen 2 esinelöydöt	8
6.3. Alueen 3 esinelöydöt	8
6.4. Alueen 4 esinelöydöt	9
6. Yhteenveto	9

Liitteet:

Liite 1. Karttaluettelo

Liite 2. Rakenne- ja kerroskuvaukset

Liite 3. Mustavalkonegatiivit

Liite 4. Diakuvat

Liite 5. Digikuvat

Liite 6. Löytöluettelo

Liite 7. Näytteet

1. Johdanto

Brinkhallin kartano sijaitsee Turun eteläpuolisella Kaks Kerran saarella. Kartanon eteläpuolella on Kaks Kerran järvi ja pohjoispuolella meri. Kartano sijaitsee kahden metsäisen harjun välissä. Kartanoon kuuluu 35 hehtaaria maata, josta viisi hehtaaria on puistoalueena.

Brinkhallin kartanon arkeologiset tutkimukset aloitettiin vuonna 2003 koekaivauksilla eri puolilla Brinkhallin pihapiiriä. Näiden tutkimusten tuloksena voi todeta, että pääosa esiin tulleista kerroksista ja esinelöydöistä ajoittuu 1600-1800 –luvulle. Tutkimukset keskitettiin suurelta osin läntiseen kavaljeerisiipirakennukseen ja sen kiviosaan. Kavaljeerisiiven eteläseinän viereen tehdyn koekuopan perusteella on mahdollista, että nyt näkyvässä oleva kiviosa on myöhempää rakennusosaa, koska seinä oli rakennettu kulttuurikerroksen päälle.

Kesän 2004 tutkimuksissa päätettiin keskittyä läntiseen kavaljeerisiipeen, sen dokumentointiin ja rakennusosien tutkimiseen. Rakennuksen seinustoille ja lähistöön tehtiin neljä kaivausaluetta. Alue 1 sijaitsi eteläseinän vieressä, alue 2 rakennuksen länsipuolen viettävässä rinteessä, alue 3 itäseinän vieressä ja alue 4 kellarissa. Kaivausten tarkoituksena oli selvittää 1792 puretun vanhemman kivirakennuksen rakennusosien sijainti ja purkukerroksen paikka, sekä sen mahdollinen laajuus. Alueen rakennuksista ja puutarha-alueesta tehtiin yleiskartta. (Kartta 1.)

Tutkimukset tehtiin kesän 2004 aikana niin, että toukokuussa oli varsinaiset kaivaukset, joihin osallistuivat myös Turun yliopiston arkeologian oppiaineen opetuskaivausryhmä. Kavaljeerisiiven länsipuolen alue 3 tutkittiin kesän kuluessa. Alue 3 kaivamiseen osallistuivat myös Aboa Vetus – museon kesäkoululaiset, jotka tekivät retken Brinkhalliin ja tutustuivat arkeologin työhön muutaman tunnin ajan. Yhteensä kesäkouluryhmiä kävi 9 ja yhteensä noin 165 lasta tutustui Brinkhalliin ja kaivauksiin.

Tutkimuksen vastuuhenkilöinä olivat FT Kari Uotila ja Hannele Lehtonen. Tutkimuksen rahoitti Suomen kulttuuriperinnön säätiö, von Bonsdorffien sukusäätiö ja Turun yliopiston arkeologian oppiaineen SuVi-projekti. Kesäkoulutoiminnan rahoitti Aboa Vetus –museo.

Tutkimuksen jälkityöt ja raportointi tehtiin alkuvuodesta 2005. Löytöjen tallentamisesta ja luetteloinnista huolehti Hannele Lehtonen ja kartoista ja raportin kirjoittamisesta Kari Uotila ja Hannele Lehtonen. Kaivausalueilta otettiin viisi maanäytettä, jotka on toimitettu Terttu Lempiäiselle Turun yliopiston kasvimuseoon. Konservointia vaativat esinelöydöt toimitetaan konservoituihin Museoviraston konservointiosastolle.

2. Historialliset taustatiedot

Brinkhallin kartanon historia menee 1500-luvun loppupuolelle, jolloin paikalla oli kivitalo. Kartanon ensimmäinen omistaja oli suomalainen Hans Eerikinpoika, joka aateloitiin vuonna 1571. Kirjallisten lähteiden mukaan hän kuului Brinkkalan sukuun, josta tila sai myös nimensä. Sama suku omisti myös Turun Suurtorin varrella olevan Brinkkalan talon. Hans Eerikinpoika toimi Turun linnan käskynhaltijana ja hän kuoli vuonna 1608. (Gardberg 2002, 211; Dahl & Gardberg 1989, 113). Kartanon varhaisimmista vaiheista ei ole säilynyt tietoja, mutta vuonna 1687 suoritetussa talontarkastuksessa mainitaan, että Brinkhallin kartanon rakennukset olivat rappeutumassa. Seuraava säilynyt lähde on kartanon tilusten asemakaava vuodelta 1780, jossa päärakennus sijaitsee asuntopihan länsisivussa. Asuntopihasta pohjoiseen oli karjapiha rakennuksineen ja molempien pihojen länsipuolella mainitaan olleen vanha puutarha. Uusi puutarha sijaitsi asuntopihan eteläpuolella. (Jutikkala & Nikander 1941, 184). Varhaisimman kivirakennuksen kellarikerros on edelleen olemassa ko. paikalla nykyisen ns. kavaljeerisiiven alla.

Vuosisatojen aikana kartanon maaomaisuus kasvoi kun tilaan liitettiin lähistöllä olleita yksinäistiloja. Jo 1500-luvun lopulla tila oli ns. säteriratsutila, johon kuului myös Paavolan tila. 1600-luvulla tilaan yhdistettiin Kokkilan eli Tegelsalin yksittäistila, 1800-luvun lopulla Hyrtilän, Mattilan, Tulkkilan ja Haaviston perintötilat ja vielä 1900-luvun alussa Kalliolan perintötila. Suurimmillaan tilan pinta-ala oli 550 hehtaaria, josta 150 hehtaaria oli peltona. (Jutikkala & Nikander 1941, 184).

Brinkhallin kartanon uusi vaihe alkoi 1793, jolloin nykyinen kartano valmistui. Kartanon suunnitteli ja rakennutti Gabriel Bonsdorff, josta tuli kartanon omistaja vuotta aikaisemmin. Hänet aateloitiin vuonna 1819, jolloin hän otti nimekseen von Bonsdorff. Nykyinen kartano on luultavasti maan ensimmäinen puhtaaseen uusantiikin tyyliin rakennettu kartano. Huoneita kartanossa oli 15 ja pinta-ala oli noin 360 neliometriä. (Gardberg 2002, 212-213). Kartanon päärakennus tehtiin asuntopihan pohjoispäähän. Päärakennuksesta pohjoiseen sijaitsi karjapiha. Bonsdorff rakennutti sinne vuonna 1795 uuden navetan, joka Porthanin mukaan oli niin suuri, että sinne olisivat mahtuneet kaikki saaren lehmät. Pihan itä- ja länsisivuille rakennettiin kavaljeerisiipi ja konttorisiipi. Asuntopihasta etelään oli ranskalainen puutarha ja englantilainen puutarha perustettiin vanhan puutarhan maille kartanon luoteispuolelle. (Gardberg 2002, 212). Kartano oli von Bonsdorffin suvun omistuksessa aina vuoteen 1873, jonka jälkeen se myytiin kenraalimajuri Bengt J. Krookille. Hän kuoli vuonna 1885 ja kartano siirtyi K. G. Nymanille. Tämän jälkeen omistajina ovat olleet senaattori Waldemar

Spoof, vapaaherra Max Aminoff, vuorineuvos Emil Sarlin, Georg Werner Ramberg ja rouva Greta Ramberg, joka myi kartanon Turun kaupungille vuonna 1968. Turun ja Porin lääninhallituksen päätöksellä kartano määrättiin rakennuslain nojalla suojelukohteeksi vuonna 1991. Suurelle yleisölle kartano ympäristöineen tuli tutuksi Hovimäki-televisiosarjasta, jota kuvattiin 1998-2003 välisenä aikana. Vuonna 2003 kartano siirtyi Suomen kulttuuriperinnön säätiön omistukseen.

3. Tutkimusmenetelmät

Vuoden 2003 tutkimuksissa alueelle luotiin oma koordinaatisto, mutta vuoden 2004 tutkimuksissa paikalle tuotiin Turun kaupungin käyttämä koordinaattijärjestelmä. Se sidottiin viime vuonna käytettyihin kiintopisteisiin. Kiintopisteet on esitelty kartassa 1. KP 2 sijaitsee läntisen piharakennuksen ns. kavaljerisiiven alimman porrasaskelman eteläpuolimmaisessa nurkassa. Sen koordinaatit ovat: X=96036.5879, Y=68625.1073 ja Z=24.8791. Kiintopiste KP 1 on itäisen piharakennuksen ns. konttorisiiven alimman kiviportaan pohjoisnurkassa: X=96036.2250, Y=68643.7997, Z=24.6185. Nämä kiintopisteet toimivat peruskiintopisteinä, joita käytettiin apupisteiden luomiseen tarvittaessa.

Kaivaus suoritettiin lapioilla ja lastoilla. Kaikki maamassat seulottiin kuivaseulalla. Koska kaivausalueet olivat kooltaan suhteellisen pieniä, löydöt otettiin talteen aluettain ja kerroksittain. Maakerrokset dokumentoitiin yksiköittäin ja mittaamalla ne takymetrillä. Osa kartoista on opetuskaivauksen takia piirretty käsin, mutta ne on piirretty puhtaaksi AutoCadissa, kuten kaikki muutkin kartat (liite 1). Kartat ovat mittakaavassa 1:20 ja yleiskartta kartanon pihasta ja puutarha-alueesta 1:500. Valokuvat otettiin sekä mustavalkoisena (liite 3) että väriä (liite 4) ja digitaalisina kuvina (liite 5). Yksiköt on kirjattu erilliseen yksikköluetteloon (liite 2) ja valokuvat, esineet (liite 6) ja näytteet (liite 7) on luetteloitu Museoviraston ohjeita noudattaen.

4. Tutkitut alueet ja niiden kerros- ja rakennehavainnot

Tarkemmat kuvaukset kerroksista ja rakenteista on esitetty liitteessä 2.

4.1. Alue 1

Alue 1 sijaitsi ns. kavaljeerisiiven, joka on kartanon edustalla oleva läntinen rakennus, eteläseinän vieressä. Vuonna 2003 tutkimuksissa eteläseinän viereen tehtiin koekuoppa KU1. Koska koekuopassa havaittiin mahdollisesti alkuperäistä kulttuurikerrosta noin 1600-luvun lopulta - 1700-luvun alusta, aluetta päätettiin tutkia tarkemmin. Eteläseinän edustalle avattiin koko seinän pituinen (noin 8 metriä) ja noin 2 metriä levyinen alue. Kaivaminen aloitettiin pintanurmen poistolla, joka oli seinän vieressä alueen länsipäässä noin korkeudella 23.60-23.66 m mpy ja alueen itäpäässä korkeudella 23.72-23.82 m mpy. Alue vietti etelään, joten pinnan korkeus alueen eteläosan länsipäässä oli noin 23.36-23.50 m mpy ja itäpäässä noin 23.51-23.61 m mpy.

Pintanurmen alta K100 tuli esiin paksu humuskerros K101, joka oli paksumpi rakennuksen seinän vieressä. Humuksen seassa oli tiilimurskaa, laastia, hienoa hiekkaa ja savea, sekä alueen itäosassa paikoittain myös ruskeita hiekkalinssejä. Seinän vieressä oli enemmän hiekkaa ja kaivausalueen eteläosassa puolestaan enemmän saven sekaista humusta. Muurin vieressä oli myös paikoin savea, jotka ovat mahdollisesti istutuskuoppia. Kerroksen pohjalla oli myös runsaasti suurehkoja kiviä, joista osa muodosti istutuskuopan ympärille tehdyn kivireunan. Muita rakenteita ei havaittu. (Kartta 2.) Humuskerroksen alta tuli ruskea hiekkakerros K102, jossa oli hienoa ja keskikarkeaa hiekkaa ja seassa kiviä.

Vuoden 2003 koekuopan KU1 itäpuolelta noin 1.5 m matkalta (eli noin 3.5-5 m alueen länsireunasta) tuli humuskerroksen K101 alta ja samasta tasosta kuin hiekkakerros K102 musta kostean tahmea kulttuurikerros K103, joka on samaa kerrosta kuin vuoden 2003 KU1 kerros K104. Seassa oli runsaasti tiilimurskaa, laastia, nokea ja hiiltä, sekä palanutta puuta ja vähän hiekkaa. Kerros rajoittui siis lännessä vuoden 2003 koekuoppaan ja etelässä ja idässä hiekkaan K102. Kerros K103 on suorakaiteen muotoinen ja mahdollisesti kyse on seinän korjausta varten kaivetusta kuopasta. Näin voidaan päätellä siksi, että muualla eteläseinän edustalla ei ole kerrosta K103 ja ainoastaan tässä kohdassa seinän alaosassa on tiiliä.

Kerroksen K102 alta tuli kaivausalueen länsipäästä ja itäpäästä ruskea sorakerros K104. Keskeltä tämä kerros puuttui kokonaan. Tilalla oli kerros K103. K104 oli karkea ja kova sorakerros, jonka raekoko vaihteli suuresti. Mahdollisesti kyse on luonnollisesta moreenikerroksesta.

Koko tutkitun alueen alimpana oli harmaa savikerros K105, joka oli luonnollinen savikerros. Savikerros lasi alueen eteläreunaan. Kaivaminen lopetettiin tähän tasoon eli alueen länsipäässä seinän vieressä tasoon 22,88 m mpy ja eteläreunassa 22,80 m mpy. Alueen keskellä seinän vieressä tasoon 23,05 m mpy ja eteläreunassa 22,89 m mpy ja alueen itäosassa seinän vieressä tasoon 23,37 m mpy ja eteläosassa 23,18 m mpy. (Kartta 3.) Alueesta dokumentoitiin etelä-, itä- ja länsiprofiilit sekä seinän alimmat kivikerrat (kartat 4-7).

Luonnollisia kerroksia ovat moreenikerros K104 ja savikerros K105. Muut kerrokset ovat ns. täyttö- ja tasauskerroksia, jotka ovat sekoittuneita ja ajoitukseltaan melko nuoria. Myös kerros K103 voi tulkita sekoittuneeksi kerrokseksi, joka on syntynyt seinän aikaisemman korjaamisen yhteydessä.

Kavaljeerisiiven eteläseinän kunto on erittäin huono. Nykyisen maanpinnan alla on perustusta ainoastaan noin kaksi kivikertaa. Kivien välissä oleva laasti on kokonaan hapertunut. Seinä on perustettu suoraan joko moreenikerroksen K104 tai paikoin savikerroksen K105 päälle.

4.2. Alue 2

Alue 2 sijaitsi kavaljeerisiiven länsipuolen puutarhaan laskevassa rinteessä. Kyseessä oli koeoja, joka oli noin 4 metriä pitkä ja metrin levyinen. Koeojan alaosan etelänurkasta etelään kaivettiin vielä 1 m x 1 m kokoinen alue. Nämä kaksi kaivantoa muodostavat yhdessä alueen 2.

Alueen kaivaminen aloitettiin tasolta 22.84-23.92 m mpy. Pintamaa K200 oli multamaata, jonka seassa oli vähän tiilimurskaa ja runsaasti kiviä. Kovan pintamaan alta alkoi paksu humuskerros K201, jossa oli seassa tiilimurskaa, laastia ja kiviä. Tämän kerroksen alta tuli savinen multakerros K202, jonka alla oli harmaa kova savi K203. Saven alta tuli esiin musta kulttuurikerros K204, jonka seassa oli tiilimurskaa, laastia, hiiltä ja nokea. Tämän alla oli ruskea moreenikerros K205, joka oli ohuempana alueen yläosassa ennen kalliota ja alempana paksumpana kerroksena. Moreenin alta tuli alueen yläosassa kallio korkeudella 23.30 m mpy ja alaosassa moreenia kaivettiin pois noin 20-25 cm ja jätettiin tasoon 22.40 m mpy. Alueesta dokumentoitiin pohjoisprofiili (kartta 8).

Alueen 2 pinnan alla oleva kerros K201 on uudehko täyttö- tai jopa käyttökerros. Myös kerroksen K201 alla olevat kerrokset K202 ja K203 ovat täyttökerroksia, jotka on tuotu paikalle jostakin

lähistöltä, koska sisälsivät myös esineistöä. Kerros K204 voi olla alkuperäinen kulttuurikerros, mutta koska siitä tulleen löydöt olivat erittäin vähäiset, kerrosta ei voi niiden perusteella ajoittaa. Alimpana oleva moreenikerros K205 on luontainen kerros. Kaivannon pohja oli itäosassa korkeudella 22.40 m mpy ja keskiosassa 22.73 m mpy.

4.3. Alue 3

Alue 3 sijaitsi kavaljeerisiiven itäseinän vieressä. Rakennuksen sisääntulon pohjoispuolella. Kaivausalueen koko oli 2 m x 2 m, mutta aluetta laajennettiin rakennuksen seinän suuntaisesti etelään metrillä eli lopullinen koko oli 3 m x 2 m. Alueen pinta oli noin 24.84 m mpy tasolla. Pintanurmen ja kohdalla kasvaneen happopensaän poiston jälkeen alta tuli humuskerros K301, jonka seassa oli hiekkaa ja tiilimurskaa. Samalla tasolla kuin K301 alueen luoteisnurkassa happopensaän kohdalla oli keskikarkeaa hiekkaa K302 eli kyseessä oli istutushiekka. Kerroksen K301 alta tuli esiin saven sekainen multa K303 ja tämän alta multamainen maa, jossa oli runsaasti tiilimurskaa K304. Löydöiltään kerros K304 oli tutkitun alueen mielenkiintoisin. Kerroksen alla oli luonnollinen moreenikerros K305 ja kaivaminen lopetettiin tähän tasoon noin 24.44-24.57 m mpy. Alueesta dokumentoitiin kerroksen K304 kivet (kartta 9) ja pohjoisprofiili (kartta 10).

Alueen päällimmäiset kerrokset K300, K301, K302 ja K303 olivat uusia maakerroksia ja täyttö- ja tasauserroksia. Kerros K304 saattaa olla ns. alkuperäinen käyttökerros ja se voidaan ajoittaa löydetyn liitupiipun pesän (KM 2004070:92) perusteella 1700-luvun puolen välin paikkeille.

4.4. Alue 4

Alue 4 sijaitsi kavaljeerisiiven kivikellarin etelänpuolimmaisesta huonetilan lounaisnurkassa. Tarkoituksena oli selvittää mitä nykyisen betonilattian alla on säilyneenä, ja myös tutkia seinien perustuksia. Nurkkaan avattiin 2 m x 2 m kokoinen alue. Betonilattian R400 alta tuli esiin hieno hiekkakerros K401, joka oli betonilattian tasauserroksena. Tämän alla oli multamainen maakerros K402, jonka seassa oli vähän hiekkaa ja laastia, sekä tiilimurskaa ja paikoittain myös hiiltä. Kerroksen seasta tuli esiin myös lattiakiveys R403. Kerros K402 oli kiveyksen päällä ja väleissä.

Kiveys koostui erikokoisista luonnonkivistä, joiden välissä ei ollut merkittävästi laastia. Kivet oli ladottu melko huolellisesti ja tiiviisti, osa kivistä syvyysuutaan pystyyn. Esiin otetussa kivityksessä oli viitteitä mahdollisesta kellarin lattiarännistä, sillä osa kivistä oli selvästi kallistettu ojanteen muotoon. Ojanne ei ulottunut ehjänä kellarin länsiseinään saakka vaan oli myöhemmissä

korjauksissa rikkoutunut. Länsiseinässä oleva mahdollinen perustuskivien tasalla oleva muurikolo viittasi siihen mahdollisuuteen, että kyseessä olisi jo alkuperäiseen rakenteeseen kuulunut lattian kallistus. Suurimpien kivien halkaisija oli noin 40-50 cm ja pienimmät kivet olivat kooltaan noin 5-10 cm. (Kartta 11.)

Pienempi koeosuus (50 x 100 cm) kivityksestä numeroitiin ja purettiin talteen, jotta voitiin selvittää lattian ja seinien rakentamisjärjestys. Myöhemmin kivetys ladottiin takaisin paikalleen. Kiveyksen alla oli hiekkakerros K404, jonka paksuus oli noin 3-4 cm ja tämän alla karkea sorakerros K405. Sorakerros oli samanlainen kuin alue 1 kerros K104 eli luonnollinen moreeni. Moreenikerrosta kaivettiin alaspäin noin 20 cm tasoon 22.80 m mpy.

5. Esinelöydöt

Luetteloituja löytöjä on 110, joista 13 on luiden alanumeroita. Suurin osa löydöistä on tasolasin, lasiastioiden ja keramiikka-astioiden paloja. Löytöluettelossa esineet on luetteloitu alueittain ja yksiköittäin. Yksiköiden sisällä esineet ovat materiaaleittain seuraavassa järjestyksessä: metalliesineet, rautanaulat, lasiesineet, tasolasi, keramiikka, kaakelit, liitupiiput, luuesineet, kivesineet, pii ja kuona. Viimeisenä luettelossa ovat eläinten luut, jotka on luetteloitu alueittain ja yksiköittäin. Pintakerroksista tulleita esineitä ei otettu talteen.

5.1. Alue 1 esinelöydöt

Alueelta 1 eniten löytöjä tuli kerroksesta K101. Suurin osa löydöistä on lasiastioiden ja –pullojen paloja sekä tasolasia. Keramiikkaa tuli myös runsaasti. Suurin osa oli lasittamatonta punasavikeramiikkaa, mutta kerroksessa on paloja myös lasitetuista punasaviastioista, sekä fajanssiasitioiden ja posliinin paloja. Muita löytöjä olivat kaksi mahdollisen kaakelin kiinnityslistan katkelmia (KM 2004070:32), kolme koristelemattoman liitupiipun varren katkelmaa ja yksi pesän katkelma (KM 2004070:33) sekä luunappi (KM 2004070:34). Ajoittavia löytöjä ei ole, lukuunottamatta melko pinnasta tullutta 5 pennin kolikkoa, jonka keskellä on reikä. Vuosilukua ei ainakaan ennen konservointia saanut selville. Kerros vaikuttaa sekoittuneelta myös esinelöytöjen perusteella eli kerroksessa on hyvin eriaikaisia löytöjä, joista suurin osa on uusia.

Kerroksesta K102 on ainoastaan yksi lasiastian kylkipala (KM 2004070:39) ja tasolasin pala (KM 2004070:40). Alueen 2 mielenkiintoisin kerros K103 oli myös löytököyhä. Siitä löytyi yksi

hevosenkengännäula (KM 2004070:41) ja kaksi rautanaulaa (KM 2004070:42) sekä kaksi palaa punasavikeramiikkaa, joista toisessa palassa on kirkas lasite (KM 2004070:43) ja toisessa keltainen lasite (KM 2004070:44).

5.2. Alue 2 esinelöydöt

Alueelta 2 eniten löytöjä tuli päällimmäisestä tummasta humuskerroksesta K201. Suurimman löytöryhmän muodostavat erilaiset lasiastioiden ja –pullojen palat sekä tasolasi. Kerroksesta löytyi myös keramiikkaa mm. kaksi kivisavikeramiikka-astian kylkipalaa (KM 2004070:55). Palojen ulkopinta on väriltään kellertävän ruskea ja sisäpinta on vaalean ruskea. Itse saviaines on harmaa. Mielenkiintoinen keramiikkalöytö on myös valkosavikeramiikka-astian kylkipala (KM 2004070:57), jonka molemmilla pinnoilla on keltainen lasite. Muut keramiikkalöydöt ovat punasaviastioiden paloja (KM 2004070:58-60) sekä fajanssi- ja posliiniastian palat (KM 2004070:61-62).

Savisesta multakerroksesta K202 tuli tasolasia (KM 2004070:65), lasittamattoman punasavikeramiikan pala (KM 2004070:66) sekä kuonaa ja eläinten luita. Myös tämän alla olevasta kovasta savikerroksesta K203 löytyi rautainen rengas (KM 2004070:68), lasiastian paloja (KM 2004070:69), tasolasia (KM 2004070:70) sekä boluskoristeisen punasaviastian paloja (KM 2004070:71).

Alimman mustan maan alueen K204 löytöjä olivat ainoastaan rautavartaan katkelma (KM 2004070:73), kuonaa ja eläinten luita.

Myös alueen 2 esinelöytöjen perusteella yksiköiden tarkempi ajoittaminen on mahdotonta. Löytöaineston perusteella kerros K201 on sekoittunut ja mahdollisesti tuotu paikalle jostakin muualta kartanon alueelta täyttömaaksi puutarhaan viettävään rinteeseen. Myöskään alimman tumman kerroksen löytöjen perusteella kerrosta K204 ei voida ajoittaa.

5.3. Alue 3 esinelöydöt

Kuten muidenkin alueiden pintakerroksen alta, myös alueen 3 humuskerroksesta K301 tuli melko nuorta löytömaterialia. Eniten löytyi tasolasin paloja (KM 2004070:76) ja myös muutama punasaviastian pala (KM 2004070:77). Erikoisin löytö oli simpukan kuori (KM 2004070:78).

Saven sekaisesta multakerroksesta K303 ei tullut lainkaan löytöjä – ei edes eläinten luita.

Eniten löytöjä tuli alimmasta multamaisesta kerroksesta K304. Eniten on lasiastioiden tai –pullojen paloja (KM 2004070:86) sekä tasolasia (KM 2004070:87), mutta myös lasittamattomia punasavikeramiikka-astioiden paloja (KM 2004070:89) ja fajanssia (KM 2004070:90). Kerroksesta tuli myös litteästä metallivartaasta tehty ongenkoukku (KM 2004070:81) ja metalliputkesta tehty urilla koristettu tuntematon metalliesine (KM 2004070:82), kaakelin takaosan kiinnityslistaa (KM 2004070:91) sekä ehjä liitupiipun pesä (KM 2004070:92). Liitupiipun pesän reunaa koristaa uurreviiva ja pesäosaa kahdeksaan osaan jaettu aaltomainen kohoviiva, jonka joka välissä pesän suuosan lähellä on kohokuvio. Kuvio on huono, joten siitä ei saa tarkemmin selvää. Samanlaisia piippuja on valmistettu Turussa Lindbergin tehtaassa 1750-luvulla. Tämän löydön perusteella yksikkö voidaan ajoittaa 1700-luvun puolenvälin paikkeille.

5.4. Alue 4 esinelöydöt

Lattiakiveyksen R403 päällä ja kivien välissä olevasta tummasta maasta K402 löydettiin rautapala (KM 2004070:94) ja rautanaula (KM 2004070:95), sekä lasiastioiden paloja (KM 2004070:96) ja boluskoristeisen punasaviastian kylkipala (KM 2004070:97). Kerroksista K404 ja K405 tuli eläinten luita.

6. Yhteenveto

Turkimusten tavoitteena oli selvittää Brinkhallin kartanon vanhimman rakennuksen ns. kavaljeerisiiven ympärillä olleita kulttuurikerroksia ja vanhimman kartta-aineiston mukaan alueella olleen laajemman kivrakennuksen sijaitia. Löytää ns. alkuperäiset käyttö- tai rakennuksen purkukerrokset sekä selvittää niiden kuntoa. Tästä syystä kaivaminen keskitettiin kavaljeerisiiven ympärille. Alue 1 avattiin eteläseinän viereen. Samalla tarkistettiin seinän perustusten kuntoa. Alue 2 sijaitsee kavaljeerisiiven länsipuolen takana puutarhaan laskevassa rinteessä. Alue 3 avattiin kavaljeerisiiven itäseinustan viereen, sisääntulon pohjoispuolelle. Alue 4 sijaitsee rakennuksen kellarissa, eteläisen kellarihuoneen lounaisnurkassa.

Kaikista alueista ennen luonnollisia kerroksia löydettiin tumma / musta kulttuurikerros, mutta valitettavasti niistä tulleiden vähäisten löytöjen perusteella yksiköitä ei voitu ajoittaa. Yleisesti ottaen löydöt ovat 1600-1700-luvuilta. Tuloksena voi siis todeta, että kartanon vanhimman rakennuksen käyttökerrokset ja purkukerrokset eivät välttämättä sijaitse aivan nykyisen ns. kavaljeerisiiven rakennuksen alueella.

Turussa 23.5.2005

Kari Uotila

Hannele Lehtonen

Liite 2.

Brinkhallin kartano, Kakskerta, Turku
Arkeologinen tutkimus 10.-28.5.2004

YKSIKÖTIEDOT

K=kerros
R=rakenne
KU=kuoppa

ALUE 1:

Yksikkö:	K100
Kerros tai rakenne:	Pintamaa
Alue:	Alue 1
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Nurmikkoa ja sen alla multaa. Irtonainen ja homogeeninen.
Suhde muihin:	K101 päällä
Löydöt:	-
Näytteet:	-
Valokuvat:	MV 125522:1-2, 88
Kartat:	Kartta 1
Muuta:	

Yksikkö:	K101
Kerros tai rakenne:	Humus, jossa tiilimurskaa
Alue:	Alue 1
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Humusta, jossa seassa tiilimurskaa ja laastia. Itäosassa aluetta paikoittain ruskeita hiekkalaikkuja. Kerroksessa on enemmän hiekkaa muurin vieressä ja kaivausalueen alaosassa on enemmän savea. Myös muurin vieressä paikoin savea, jotka ovat mahdollisesti istutuskuoppia. Kerroksessa runsaasti suurehkoja kiviä, jotka ovat aivan kerroksen pohjalla ja osin seuraavan hiekkakerroksen K102 pinnalla. Väriiltään kerros on musta / tumman harmaa. Muurin vierestä maa-aines on irtonaista ja alaosasta kosteaa ja tahmeaa. Epähomogeeninen
Suhde muihin:	K100 alla ja K102 päällä
Löydöt:	KM 2004070:1-38, 98
Näytteet:	-
Valokuvat:	MV 125522:32-34, 43-45
Kartat:	Kartat 2, 4-6
Muuta:	Sekoittunut kerros, koska seinänvierustalla ollut kukkamaa ja pensasistutuksia.

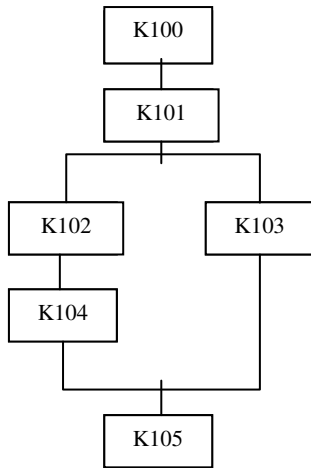
Yksikkö:	K102
Kerros tai rakenne:	Ruskea hiekka
Alue:	Alue 1
Sijainti:	Alueen itä- ja länsiosassa
Kuvaus:	Keskikarkeaa ja hienoa oranssinruskeaa hiekkaa, jossa seassa kiviä. Irtonainen, koostumukseltaan epähomogeeninen: paikoittain hienoa hiekkaa ja paikoittain soramaista ruskeaa hiekkaa.
Suhde muihin:	K101 alla
Löydöt:	KM 2004070:39-40, 99
Näytteet:	-
Valokuvat:	-
Kartat:	Kartat 4-6
Muuta:	

Yksikkö:	K103
Kerros tai rakenne:	Musta maa, jossa tiilimurskaa ja laastia
Alue:	Alue 1
Sijainti:	Rajautuu lännessä vuoden 2003 koekuoppaan KU1 ja etelässä hiekkaan K102.
Kuvaus:	Multamainen maa, jossa seassa runsaasti tiilimurskaa, laastia, nokea, hiiltä ja palanutta puuta ja vähän hiekkaa. Väritään kerros on tumman harmaa / musta. Kosteaa, tahmeaa ja homogeeninen.
Suhde muihin:	K101 alla ja K102 tasossa, K105 päällä
Löydöt:	KM 2004070:41-44, 100
Näytteet:	Makrofossiilinäytteet nro 3, 4, 5
Valokuvat:	MV 125522:59 DIA 125523:3
Kartat:	Kartat 4-6
Muuta:	Samaa kerrosta kuin vuoden 2003 kaivausten K104.

Yksikkö:	K104
Kerros tai rakenne:	Ruskea sora
Alue:	Alue 1
Sijainti:	Alueen länsipäässä vuoden 2003 koekuopan KU1 länsipuolella sekä alueen itäpäässä. Alueen keskeltä kerros puuttuu kokonaan – tilalla kerros K103.
Kuvaus:	Karkea ruskea sora, jossa seassa kiviä. Kova. Soran raekoko vaihtelee suuresti.
Suhde muihin:	K102 alla
Löydöt:	-
Näytteet:	-
Valokuvat:	MV 125522:60, 64, 66
Kartat:	Kartat 3-6
Muuta:	Luonnollinen moreeni.

Yksikkö:	K105
Kerros tai rakenne:	Savikerros
Alue:	Alue 1
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Harmaa savi
Suhde muihin:	K103 ja K104 alla
Löydöt:	-
Näytteet:	-
Valokuvat:	MV 125522:59, 60, 64
Kartat:	Kartat 4-6
Muuta:	Luonnollinen savikerros

ALUE 1 STRATIGRAFIA:

ALUE 2:

Yksikkö:	K200
Kerros tai rakenne:	Pintamaa
Alue:	Alue 2
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Multamaa, jossa seassa vähän tiilimurskaa ja runsaasti kiviä.
Suhde muihin:	K201 päällä
Löydöt:	-
Näytteet:	-
Valokuvat:	MV 125522:23-31, 65
Kartat:	Kartat 1, 8
Muuta:	

Yksikkö:	K201
Kerros tai rakenne:	Multamaa
Alue:	Alue 2
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Musta multamaa, jossa seassa tiilimurskaa, laastia ja kiviä.
Suhde muihin:	K200 alla ja K202 päällä
Löydöt:	KM 2004070:45-64, 101
Näytteet:	-
Valokuvat:	MV 125522:78-81, 84, 85 DIA 125523:6
Kartat:	Kartta 8
Muuta:	

Yksikkö:	K202
Kerros tai rakenne:	Savinen multa
Alue:	Alue 2
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Humusmaa, jossa seassa harmaata savea. Kova ja kuiva kerros. Homogeeninen.
Suhde muihin:	K201 alla
Löydöt:	KM 2004070:65-67, 102
Näytteet:	-
Valokuvat:	MV 125522:78-81, 84, 85 DIA 125523:6
Kartat:	Kartta 8
Muuta:	

Yksikkö:	K203
Kerros tai rakenne:	Savi
Alue:	Alue 2

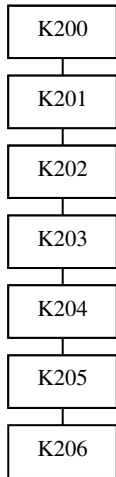
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Savi. Harmaa kova savi. Homogeeninen.
Suhde muihin:	K202 alla
Löydöt:	KM 2004070:69-72, 103
Näytteet:	-
Valokuvat:	MV 125522:78-81, 84, 85 DIA 125523:6
Kartat:	Kartta 8
Muuta:	

Yksikkö:	K204
Kerros tai rakenne:	Musta maa, jossa seassa tiilimurskaa ja laastia
Alue:	Alue 2
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Musta kulttuurikerros, jossa seassa tiilimurskaa ja laastia sekä hiiltä ja nokea. Epähomogeeninen.
Suhde muihin:	K203 alla
Löydöt:	KM 2004070:73-74, 104
Näytteet:	-
Valokuvat:	MV 125522:78-81, 84, 85 DIA 125523:6
Kartat:	Kartta 8
Muuta:	

Yksikkö:	K205
Kerros tai rakenne:	Ruskea sora
Alue:	Alue 2
Sijainti:	Koko alueella. Kaivannon yläosassa vain ohuena kerroksena ennen kalliota ja alaosassa paksumpana kerroksena.
Kuvaus:	Ruskea karkea sora, jossa seassa kiviä.
Suhde muihin:	K204 alla
Löydöt:	-
Näytteet:	-
Valokuvat:	MV 125522:78-81, 84, 85 DIA 125523:6
Kartat:	Kartta 8
Muuta:	Luonnollinen moreeni

Yksikkö:	K206
Kerros tai rakenne:	Kallio
Alue:	Alue 2
Sijainti:	Alueen yläosassa kaivettu esiin. Alaosassa jätetty kerrokseen K204.
Kuvaus:	
Suhde muihin:	
Löydöt:	-
Näytteet:	-
Valokuvat:	MV 125522:78-81, 84, 85 DIA 125523:6
Kartat:	Kartta 8
Muuta:	

ALUE 2 STRATIGRAFIA:

ALUE 3:

Yksikkö:	K300
Kerros tai rakenne:	Pintamaa
Alue:	Alue 3
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Nurmikko ja happomarjapensas, joka poistettiin. Multaa.
Suhde muihin:	K301 päällä
Löydöt:	-
Näytteet:	-
Valokuvat:	-
Kartat:	Kartta 1
Muuta:	

Yksikkö:	K301
Kerros tai rakenne:	Humus, jossa seassa tiilimurskaa
Alue:	Alue 3
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Multamainen maa, jossa seassa hiekkaa ja tiilimurskaa. Väriltää tumman harmaa / musta. Maa-aines irtonainen ja hieno.
Suhde muihin:	K300 alla ja K302 tasolla
Löydöt:	KM 2004070:75-78, 105
Näytteet:	-
Valokuvat:	-
Kartat:	Kartta 10
Muuta:	

Yksikkö:	K302
Kerros tai rakenne:	Hiekkaa
Alue:	Alue 3
Sijainti:	Alueen luoteisnurkassa; muurin vierestä noin 80 cm itään, leveys noin 20 cm
Kuvaus:	Keskikarkea ruskea hiekka. Homogeeninen.
Suhde muihin:	Päällä K300 ja K301 tasolla
Löydöt:	KM 2004070:79-80, 106
Näytteet:	-
Valokuvat:	-
Kartat:	-
Muuta:	Happopensaas istutushiekkaa – resenti kerros.

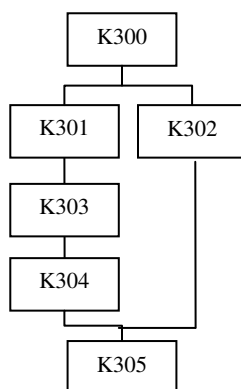
Yksikkö:	K303
Kerros tai rakenne:	Saven sekainen multa

Alue:	Alue 3
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Harmaa savi, jonka seassa vain vähän multaa. Kuiva, kova ja homogeeninen.
Suhde muihin:	K301 alla ja K304 päällä
Löydöt:	-
Näytteet:	-
Valokuvat:	-
Kartat:	Kartta 10
Muuta:	Mahdollisesti ns. tasaus- tai täyttösavikerros

Yksikkö:	K304
Kerros tai rakenne:	Multamainen maa
Alue:	Alue 3
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Multamainen musta maa, jossa runsaasti tiilimurskaa. Irtonainen.
Suhde muihin:	K303 alla
Löydöt:	KM 2004070:81-93, 107
Näytteet:	-
Valokuvat:	-
Kartat:	Kartat 9-10
Muuta:	

Yksikkö:	K305
Kerros tai rakenne:	Ruskea hiekka / sora
Alue:	Alue 3
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Karkeaa ruskeaa hiekkaa / soraa
Suhde muihin:	K304 alla
Löydöt:	-
Näytteet:	-
Valokuvat:	MV125522:71
Kartat:	Kartta 10
Muuta:	Luonnollinen moreenikerros

ALUE 3 STRATIGRAFIA:

ALUE 4:

Yksikkö:	R400
Kerros tai rakenne:	Betonilattia
Alue:	Alue 4
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Betonilattia, jonka paksuus on noin 5-8 cm
Suhde muihin:	K401 päällä
Löydöt:	-
Näytteet:	-

Valokuvat:	MV125522:35-42 DIA 125523:7
Kartat:	Kartta 1
Muuta:	

Yksikkö:	K401
Kerros tai rakenne:	Hiekkakerros
Alue:	Alue 4
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Ruskea hieno hiekka. Homogeeninen.
Suhde muihin:	K400 alla
Löydöt:	-
Näytteet:	-
Valokuvat:	-
Kartat:	-
Muuta:	Betonilattian tasaushiekka.

Yksikkö:	K402
Kerros tai rakenne:	Multamainen maa
Alue:	Alue 4
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Tumman harmaa multamainen maa, jossa seassa hiekkaa ja vähän laastia ja tiilimurskaa sekä paikoittain hiiltä. Tahmea ja kostea. Homogeeninen.
Suhde muihin:	K401 alla ja kivilattian K403 päällä ja kivien välissä ja alla.
Löydöt:	KM 2004070:94-97, 108
Näytteet:	Makrofossiilinäytteet nro 1, 2
Valokuvat:	-
Kartat:	Kartta 11
Muuta:	

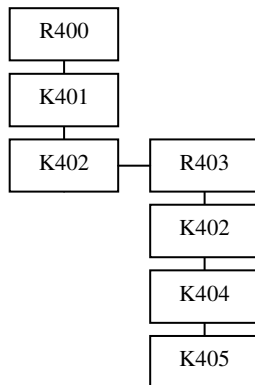
Yksikkö:	R403
Kerros tai rakenne:	Lattiakiveys
Alue:	Alue 4
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Kivilattia, jossa erikokoisia kiviä. Kivien päällä ja välissä multamainen maa K402.
Suhde muihin:	K402 alla
Löydöt:	-
Näytteet:	-
Valokuvat:	MV125522:68-70, 72 DIA 125523:8
Kartat:	Kartta 11
Muuta:	

Yksikkö:	K404
Kerros tai rakenne:	Hiekkakerros
Alue:	Alue 4
Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Hieno ruskea hiekka. Kuiva ja irtonainen. Homogeeninen. Paksuus noin 3-4 cm.
Suhde muihin:	R403 alla
Löydöt:	KM 2004070:109
Näytteet:	-
Valokuvat:	-
Kartat:	-
Muuta:	

Yksikkö:	K405
Kerros tai rakenne:	Ruskea sora
Alue:	Alue 4

Sijainti:	Koko alueella
Kuvaus:	Karkea ruskea sora
Suhde muihin:	K404 alla
Löydöt:	KM 2004070:110
Näytteet:	-
Valokuvat:	-
Kartat:	-
Muuta:	Luonnollinen moreeni

ALUE 4 STRATIGRAFIA:

BRINKHALLIN KARTANO, TURKU

Löytöluettelo

KM2004070:

Alanro	Alue	Kerros	Laji	Materiaali	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino
1	Alue 1	K101	Raha	Kupari	Pyöreä kolikko, jonka keskellä on reikä. Toisella puolella on teksti: 5 penniä ja kukkakuviot.	1	Halkaisija: 16 , reiän paksuus: 1.	
2	Alue 1	K101	Nappi	Metalli	Pyöreä metallinappi, jonka keskellä neljä reikää. Reikien välinen alue on rikkoutunut. Napin reunassa on uurrekoristelu.	1	Halkaisija: 17,	
3	Alue 1	K101		Metalli	Pyöreä, ohut, koristelematon metalliesine.	1	Halkaisija: 22,	
4	Alue 1	K101		Rauta	Rautalevyn katkelma.	1	152 x 122 x 6	427
5	Alue 1	K101	Varras	Rauta	Litteän suorakaiteen muotoisen rautavartaan katkelma.	1		65 x 15 x
6	Alue 1	K101	Naula	Rauta	Hevosenkengännauloja.	3		18
7	Alue 1	K101	Niitti	Rauta	Rautaniittejä.	3		20
8	Alue 1	K101	Naula	Rauta	Rautanauloja	13		145
9	Alue 1	K101	Varras	Rauta	Rautavartaita ja rautanaulojen varsia.	11		53
10	Alue 1	K101	Pullo	Lasi	Lasipullon pohjaosan paloja. Lasimassa on tumman vihreää. Pohjassa on puntteliarpi. Palat sopivat yhteen.	3		174
11	Alue 1	K101	Pullo	Lasi	Kulmikkaan lasipullon kylkipala. Lasimassa on tumman vihreä.	1		28
12	Alue 1	K101	Astia	Lasi	Lasiaastian pohjapala, jonka yksi reuna on hiottu kaarevaksi ja tasaiseksi.	1		7

Liite 6

Brinkhallin kartano, Turku

Löytöluettelo

KM2004070:

Alanro	Alue	Kerros	Laji	Materiaali	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino
13	Alue 1	K101	Astia	Lasi	Lasiastian reunapala. Reuna on profiloitu ja paksumpi kuin kylki. Lasimassa on väritön.			1
14	Alue 1	K101	Pullo	Lasi	Lasipullon kylkipaloja. Lasimassa on vaalean vihreää ja siinä on paljon ilmakuplia.			7
15	Alue 1	K101	Pullo	Lasi	Lasipullojen tai -astioiden kylkipaloja. Lasimassa on vihreää.			13
16	Alue 1	K101	Astia	Lasi	Lasiastioiden tai -pullojen kylkipaloja. Lasimassa on vihreää ja iridisoitunutta.			22
17	Alue 1	K101	Astia	Lasi	Lasiastian paloja. Lasimassa on väritön ja iridisoitunut.			4
18	Alue 1	K101	Tasolasi	Lasi	Tasolasin paloja. Lasimassa on vaaleanvihreää ja iridisoitunutta.			865
19	Alue 1	K101	Astia	Punasavi	Punasaviastioiden paloja, joiden ulko- tai sisäpinnalla on tumman ruskea lasite. Paloista kaksi on reunapaloja, joista toisen palan reuna on profiloitu ja toisen on suora.			9
20	Alue 1	K101	Astia	Punasavi	Punasaviastian kylkipala ja reunapaloja. Molemmat 2 palat on lasitettu vihertävällä lasitteella ja kylkipalassa on bolus-koristelua.			1
21	Alue 1	K101	Astia	Punasavi	Punasaviastian pohjapala ja kylkipala. Kylkipalassa 2 on bolus-koristelua ja keltainen lasite. Kellertävää lasitetta on myös pohjapalassa.			4
22	Alue 1	K101	Astia	Punasavi	Punasaviastioiden paloja. Paloista yksi on reunapala ja loput ovat kylkipaloja. Useimmista paloista lasite on kulunut pois, mutta paloissa on jälkiä bolus-koristelusta.			10
23	Alue 1	K101	Astia	Punasavi	Punasaviastian pala, jonka toisella pinnalla on kellertävä lasite ja toisella pinnalla ruskea lasite.	1		1
24	Alue 1	K101	Astia	Punasavi	Lasittamattoman punasaviastian pala, jonka ulkopinnalla on apilanlehtikohokuvio. Kuvio on ympyrän muotoisen kehän sisällä, jonka molemmin puolin on kohopisteet.	1		1

Liite 6

Brinkhallin kartano, Turku

Löytöluettelo

KM2004070:

Alanro	Alue	Kerros	Laji	Materiaali	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino
25	Alue 1	K101	Astia	Punasavi	Lasittamattomien punasaviastioiden kylki- ja reunapaloja. Reunapaloja on yhteensä kuusi kappaletta, joista neljän reuna on profiloitu ja kahden palan reuna on suora. Muut palat ovat koristelemattomia kylkipaloja.	36		176
26	Alue 1	K101	Astia	Fajanssi	Sinikoristeisien fajanssiastioiden paloja. Paloista neljä on reunapaloja.			26
27	Alue 1	K101	Astia	Fajanssi	Valkolasitteisten fajanssiastioiden paloja, joiden pinnalla on rihlauskoristelua.	2		3
28	Alue 1	K101	Astia	Fajanssi	Koristelemattomien fajanssiastioiden paloja.	14		15
29	Alue 1	K101	Astia	Fajanssi	Fajanssiastian paloja, joiden toisella pinnalla on vaalean punainen lasite ja toisen pinnan lasite on lohjennut pois.	2		4
30	Alue 1	K101	Astia	Fajanssi	Fajanssiastian paloja, jonka toisella pinnalla on vaalean sininen lasite. Toisen pinnan lasite on lohjennut pois.	2		1
31	Alue 1	K101	Astia	Posliini	Valkoinen, koristelematon posliiniastian pala.	1		2
32	Alue 1	K101	Kaakeli	Punasavi	Kaakelin takaosan kiinnityslistan katkelmia.	2		35
33	Alue 1	K101	Liitupiippu	Valkosavi	Paloista kolme on liitupiipun varren katkelmia ja yksi on pesän katkelma. Palat ovat koristelemattomia.	4		Varsien halkaisij
34	Alue 1	K101	Nappi	Luu	Pyöreä, litteä luunappi, jonka reunaa kiertää uurreviivakoristelu.	2	Halkaisija: 16,	
	paksuus: 3. 1							
35	Alue 1	K101	Hioin	Kivi	Hioinkiven katkelma.	1	126 x 47 x 5-23	182
36	Alue 1	K101		Pii	Piikiven paloja.	4		24
37	Alue 1	K101		Savi	Palanutta savea.	10		12
38	Alue 1	K101		Kuona	Kuonaa.	8		180
39	Alue 1	K102	Astia	Lasi	Lasiastian kylkipala. Lasimassa on vihreää ja iridisoitunut.	1		1

Liite 6

Brinkhallin kartano, Turku

Löytöluettelo

KM2004070:

Alanro	Alue	Kerros	Laji	Materiaali	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino
40	Alue 1	K102	Tasolasi	Lasi	Tasolasin pala. Lasimassa on vaalean vihreää.	1		1
41	Alue 1	K103	Naula	Rauta	Hevosenkengännaula.	1		8
42	Alue 1	K103	Naula	Rauta	Rautanauvoja.	2		16
43	Alue 1	K103	Astia	Punasavi	Punasaviastian kylkipala, jonka sisäpinnalla on kirkas lasite.			1
44	Alue 1	K103	Astia	Punasavi	Punasaviastian kylkipala. Sisäpinnalla on keltainen 1 lasite. Ulkopinnalla jälkiä lasitteesta.	1		4
45	Alue 2	K201	Naula	Rauta	Hevosenkengännauvoja.	2		9
46	Alue 2	K201	Naula	Rauta	Rautanauvoja.	8		112
47	Alue 2	K201	Astia	Lasi	Lasiastian pohjapala. Lasimassa on vaalean vihreä.	1	Halkaisija: 36, paksuus: 4 3	
48	Alue 2	K201	Pullo	Lasi	Lasipullon pohja. Pohjassa on puntteliarpi. Lasimassa on tumman vihreää.	1		Halkaisija: 129, p
49	Alue 2	K201	Pullo	Lasi	Lasipullon kaula- ja suosa. Kaula on pitkä ja kapea. Suosaa kiertää lasinauha. Lasimassa on vaalean vihreää ja iridisoitunutta.	1	paksuus: 2.	Pituus: 122, halkai
50	Alue 2	K201	Pullo	Lasi	Lasipullojen tai -astioiden paloja. Paloista kolme on pohjapaloja ja muut ovat kylkipaloja. Lasimassa on tumman vihreää.			28
51	Alue 2	K201	Astia	Lasi	Lasiastian kylkipaloja. Lasimassa on vaalean vihreää ja iridisoitunutta.			3
52	Alue 2	K201	Astia	Lasi	Lasiastian kylkipala. Lasimassa on sinistä.	1		3
53	Alue 2	K201	Astia	Lasi	Lasiastian kylkipala. Lasimassa on kirkasta ja iridisoitunutta.	1		2
54	Alue 2	K201	Tasolasi	Lasi	Tasolasin paloja. Lasimassa on vaalean vihreää ja iridisoitunutta.	17		16

Liite 6

Brinkhallin kartano, Turku

Löytöluettelo

KM2004070:

Alanro	Alue	Kerros	Laji	Materiaali	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino
55	Alue 2	K201	Astia	Kivisavi	Kivisavikeramiikka-astian kylkipaloja. Palojen ulkopinta on sileä ja väriltään vaalean kellertävä ruskea. Sisäpinnalla on rihlausta ja sisäpinta on väriltään vaalean ruskea. Saviaines on vaalean harmaa.	2		21
56	Alue 2	K201	Astia	Kivisavi	Kivisavikeramiikka-astian kylkipala. Ulkopinta on sileä ja väriltään punertavan ruskea. Ulkopinnalla on urakoristeviiva. Sisäpinnalla on rihlausta. Saviaines on väriltään harmaa.	1		6
57	Alue 2	K201	Astia	Valkosavi	Valkosavikeramiikka-astian kylkipala. Palan molemmat pinnat on lasitettu keltaisella lasitteella.			1
58	Alue 2	K201	Astia	Punasavi	Punasavikeramiikka-astioiden paloja. Paloista yksi on reunapala, yksi on pohjapala ja yksi on kylkipala. Reunapalan reuna on profiloitu. Reunapalan molemmilla pinnoilla on kellertävä lasite ja sisäpuolella on bolus-koristelua. Pohjapala on lasittamaton ja sisäpinnalla on bolus-koristelua. Kylkipalan toisella pinnalla vihertävä lasite, toinen pinta on lasittamaton.			3
59	Alue 2	K201	Astia	Punasavi	Punasavikeramiikka-astian korvan katkelma. Katkelma on lasittamaton ja halkaisijaltaan komion muotoinen.	1		Pituus: 29, halk...
60	Alue 2	K201	Astia	Punasavi	Ohutkylkisen punasavikeramiikka-astian kylkipaloja. Paloista kahdessa on ulkopinnalla reunassa urakoristeviivoja kaksi allekkain. Sisäpinnalla on kellertävä lasite. Ulkopinta on lasittamaton.			23
61	Alue 2	K201	Astia	Fajanssi	Fajanssiastian paloja. Paloista kaksi on reunapaloja ja muut ovat kylkipaloja. Pinnat on lasitettu valkoisella lasitteella. Paloista yhdessä on sinistä maalauskoristelua.			9
62	Alue 2	K201	Astia	Posliini	Koristelemattoman posliiniastian kylkipala.	1		1

Liite 6

Brinkhallin kartano, Turku

Löytöluettelo

KM2004070:

Alanro	Alue	Kerros	Laji	Materiaali	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino
77	Alue 3	K301	Astia	Punasavi	Punasaviastioiden paloja. Paloista kaksi on reunapalaa, yksi on pohjapala ja yksi on kylkipala. Toisen reunapalan reuna on vahvasti profiloitu. Pala on lasittamaton. Toinen reunapala on suora ja palan sisäpinnalla on bolus-koristelua ja vihreä lasite. Pohjapalan sisäpinnalla on kellertävä lasite. Ulkopinta on lasittamaton. Kylkipalan toisella pinnalla on kirkas lasite ja toinen pinta on lohjennut pois.	4		39
78	Alue 3	K301	Simpukka	Simpukka	Simpukan kuori.	3		2
79	Alue 3	K302	Tasolasi	Lasi	Tasolasin pala. Lasimassa on vaalean vihreää ja iridisoitunutta.	1		1
80	Alue 3	K302	Astia	Punasavi	Punasaviastian kylkipaloja. Sisäpinnalla on kirkas lasite. Ulkopinta on lasittamaton.	3		2
81	Alue 3	K304	Koukku	Metalli	Metallinen ongenkoukku. Koukku on tehty litteästä vartaasta ja siinä on suoraosa, jonka jälkeen varras taipuu koukuksi. Koukkuosa on vielä taivutettu kahdelle mutkalle. Suoran osan päässä on pieni reikä ja pää on hahlottu.	1	Pituus: 40, paksaus: 1.	1
82	Alue 3	K304		Metalli	Metalliputki, jonka toinen pää on umpinainen ja siinä on pyöreä "nuppi". Toinen pää on auki ja reunaa kiertää kaksi uraa. Toisella puolella on näkyvissä reunassa myös kolme reikää. Putki on litistynyt.	1	Paksuus: 1. Pituus: 69, halka-	
83	Alue 3	K304	Varras	Rauta	Rautavartaita, jotka on taivutettu lenkeiksi. Toisen vartaan molemmissa päissä on lenkit. Toisessa vartaassa vain toisessa päissä.	2		18
84	Alue 3	K304	Naula	Rauta	Hevosenkengännaula.	1		2
85	Alue 3	K304	Naula	Rauta	Rautanauvoja tai niiden katkelmia.	8		66
86	Alue 3	K304	Astia	Lasi	Lasiastioiden tai -pullojen paloja. Paloista yksi on reunapala. Muut ovat kylkipaloja. Lasimassa on vihreää ja jotkut palat ovat iridisoituneita.	22		45

Liite 6

Brinkhallin kartano, Turku

Löytöluettelo

KM2004070:

Alanro	Alue	Kerros	Laji	Materiaali	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino
87	Alue 3	K304	Tasolasi	Lasi	Tasolasin paloja. Lasimassa on vaalean vihreää ja iridisoitunutta.			153
88	Alue 3	K304	Astia	Punasavi	Punasavikeramiikka-astian kylkipala. Sisäpinnalla bolus-koristelua ja jälkiä kellertävästä lasitteesta.	1		6
89	Alue 3	K304	Astia	Punasavi	Punasavikeramiikka-astioiden paloja. Paloista neljä on reunapaloja, joiden reuna on profiloitu. Palat ovat lasittamattomia.			13
90	Alue 3	K304	Astia	Fajanssi	Fajanssiastioiden paloja. Paloista kahdessa on valkoinen lasitus. Ja yhdessä on sinistä koristelua.	3		7
91	Alue 3	K304	Kaakeli	Punasavi	Kaakelin takaosan kiinnityslistan katkelmia.	6		78
92 22, 21	Alue 3	K304	Liitupiippu	Valkosavi	Liitupiipun ehjä pesä ja varren katkelma. Pesän reunassa on uurreviiva ja pesäosaa koristaa kahdeksaan osaan jaettu aaltokoristelu, jonka väleissä pesän suosan lähellä on kohokuvio. Kuvio on niin huono, ettei siitä saa tarkemmin selvää. Pesän kanta on matala. Varsi on suora ja koristelmaton.	2	Pesä: pituus: 45, halk: paksuus: 3. Varsi: 8.	
93	Alue 3	K304	Kuona	Kuona	Kuonan pala.	1		11
94	Alue 4	K402		Rauta	Rautapala.	1		93
95	Alue 4	K402	Naula	Rauta	Rautanaula.	1		20
96	Alue 4	K402	Astia	Lasi	Lasiastioiden paloja. Paloista yksi on reunapala. Muut palat ovat kylkipaloja. Lasimassa on vihreää ja osa paloista on iridisoituneita.			8
97	Alue 4	K402	Astia	Punasavi	Punasavikeramiikka-astian kylkipala. Ulkopinta on 1 lasittamaton. Sisäpinnalla on bolus-koristelua ja jälkiä kellertävästä lasitteesta.			20
98	Alue 1	K101		Luu	Eläinten luita			711

Liite 6

Brinkhallin kartano, Turku

Löytöluettelo

KM2004070:

Alanro	Alue	Kerros	Laji	Materiaali	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino
99	Alue 1	K102		Luu	Eläinten luita.			55
100	Alue 1	K103		Luu	Eläinten luita.			780
101	Alue 2	K201		Luu	Eläinten luita.			359
102	Alue 2	K202		Luu	Eläinten luita.			182
103	Alue 2	K203		Luu	Eläinten luita.			26
104	Alue 2	K204		Luu	Eläinten luita.			153
105	Alue 3	K301		Luu	Eläinten luita.			58
106	Alue 3	K302		Luu	Eläinten luita.			3
107	Alue 3	K304		Luu	Eläinten luita.			10
108	Alue 4	K402		Luu	Eläinten luita.			28
109	Alue 4	K404		Luu	Eläinten luita.			25
110	Alue 4	K405		Luu	Eläimen luu.			2

Liite 6

Brinkhallin kartano, Turku

Löytöluettelo

KM2004070: